

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Resumé:

Pohořelice (Bez. Břeclav). Mlýnská Strasse. Mittelalter. Rettungsgrabung.

POHOŘELICE (okr. Břeclav)

Němčické pole. Novověk. Zjišťovací výzkum.

Leteckou prospekci byl již roku 1992 zjištěn v trati "Němčické pole" 2 km jihozápadně od Pohořelic útvar lichoběžníkovitého půdorysu o rozměrech 110 * 60-80 m. Řezem provedeným roku 1994 byla prokázána existence příkopu širokého 2.1 m a zahloubeného 1.2 m do písčitého podloží. Ojedinelé nálezy v zásypu jsou novověkého stáří. Na listu mapy číslo 102 prvního vojenského mapování z let 1764-1768 je v těchto místech vyznačeno uprostřed polí zalesněné místo na obdélníkovém půdorysu s nápisem "Remisz".

Miroslav Bálek - Josef Unger, ÚAPP Brno

Resumé:

Pohořelice (Bez. Břeclav). „Němčické pole“. Neuzeit. Vorläufige Sondierung.

PROSETÍN (okr. Žďár nad Sázavou)

Dům čp. 25. Tvrz. Povrchový průzkum.

Přestože bývá prosetínská tvrz často uváděna v odborné a vlastivědné literatuře, její poloha nebyla dosud známa. Není o ní zmínka ani v příslušném díle Vlastivědy moravské, ačkoliv pozůstatky se dosud dochovaly a také tradice je mezi lidmi dosud živá.

V písemných pramenech se sídlo připomíná až r. 1610 spolu s dvorem, pivovarem, mlýnem, rybníkem, sady a chmelnicemi (ZDO III, 571). V uvedeném roce ji získal Bedřich Drahanovský z Pěňčina. Avšak již r. 1631 při odhadu zkonfiskovaného kunštátského panství se uvádí jako pustá a "zkažená" (Hosák 1931, 216), stejně jako r. 1635 při prodeji kunštátského panství Jindřichu Šlikovi (ZDB III, 409). Později o ní nejsou zprávy. Již r. 1406 se sice po Prosetíně píše příslušník nižší šlechty Blažej řečený Racek z Prasetína a v r. 1486 Jan Černý z Prosetína a Čtyř Dvorů, jejich sídlo je však nutno hledat jinde.

Zbytky tvrze se v podobě dvou valeně zaklenutých sklepních prostor dochovaly pod JV nárožím domu čp. 25. Její další, dnes nepřístupné části jsou situovány mimo současnou zástavbu pod asfaltovou cestou k evangelickému kostelu z r. 1781. Od uvedených prostor jsou odděleny na sucho kladenou kamennou zídou. V jižním sklepe jsou zachovány zbytky nízké, segmentem zaklenuté chodby, asi 2 m od ústí zasypané. Zřejmě pozůstatek tradované podzemní únikové chodby. Dvůr a pivovar situuje místní tradice do míst sousedních domů čp. 23 a 22. Za uvedenými domy vedle hřbitova je dosud zbytek mohutné hráze. Sem je umístěn rybník, citovaný v zápise z r. 1610.

Celkově se tvrz svým charakterem a těsným zapojením do organismu hospodářského dvora blíží sídlům z období přelomu 16. a 17. století, sloužících převážně jako obydlí správy dvora, v našem případě si uchovávala částečně svou residenční funkci. Její vznik je možno datovat do r. 1590, kdy postoupila majitelka kunštátského panství Johanna Eva z Lichtenštejna Prosetín jako zvláštní statek Mikuláši Matyášovskému z Matyášovic. Již r. 1622 však Prosetín opět náležel ke kunštátskému dominiu a tehdy ztratila tvrz své opodstatnění. Její zbytky zřejmě zanikly při výstavbě kostela a budování přístupové komunikace k němu. Jak napovídají dnes zapomenuté názvy tratí, známé ještě v polovině 18. stol. (Tenora 1903, 140) a

částečně dochovaná tradice, nepůjde zřejmě o jediné feudální sídlo v Prosetíně, lokalizace starší tvrze je však úkolem dalšího průzkumu.

Jaroslav Sadílek

Literatura:

Hosák, L. 1931: Odhad statku Kunštátského r. 1631. Od Horácka k Podyji VII.

Tenora, J. 1903: Vlastivěda moravská II. Místopis. Kunštátský okres. Brno.

Resumé:

Prosetín (Bez. Žďár nad Sázavou). Haus Nr. 25. Festung. Oberflächenuntersuchung.

PŘEROV (okr. Přerov)

Opevnění Horního města. Starší doba bronzová, raný a vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

V říjnu roku 1994 proběhly dílčí archeologické sondáže v severovýchodním úseku parkánu opevnění Horního města v Přerově. Výzkum probíhal v souvislosti s rozsáhlou rekonstrukcí městských hradeb. Výzkum zachytil torzo válcové bašty o vnějším průměru přes 8 m z doby výstavby opevnění, tedy z přelomu 15. a 16. století, kdy Přerov patřil pánům z Pernštejna. Zároveň byla ověřena stratigrafie zásypu parkánu, kde byly pod recentními navážkami zachyceny vrstvy z počátku 16. století, z nichž byly vyzvednuty zlomky pozdněgotických architektonických článků. Pod středověkým horizontem byla zjištěna vrstva s nálezy mladohradištního období, související s výstavbou mohutné pevnosti na počátku 11. století a století následujícího, kdy byl Přerov jedním z hlavních center hradebských obvodů na Moravě. Na podloží, tvořené v těchto místech rozpadajícím se travertinem, dosedala vrstva s nálezy pravěké keramiky z konce starší doby bronzové (kultura věteřovská).

Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno

Resumé:

Přerov (Bez. Přerov). Stadtbefestigung. Ältere Bronzezeit. Frühmittelalter, Hochmittelalter. Rettungsgrabung.

RAJHRAD (okr. Brno-venkov)

Benediktinský klášter. Středověk. Zjišťovací výzkum.

Po uvolnění rajhradského kláštera armádou byly zpřístupněny dlouhou dobu uzavřené části, takže zde bylo možno sledovat a dokumentovat výkopové práce a provést zde i archeologický výzkum. V dubnu 1993 byly dokumentovány dva výkopy v klášterní zahradě (obr. 1). V obou případech byl na profilech (Pf 1, 2, 3) v hloubce asi 2,3 m (nv. 184,5 až 184,6 m) objeven povrch naplavených hlín. Na tuto vrstvu nasedá kulturní souvrství. Jeho spodní část je datována keramikou do první poloviny 13. stol.

V říjnu 1993, na základě požadavku investora, byla na rajském dvoře vyhloubena sonda 26 m dlouhá a 1,5 m široká (obr. 1). Sondou bylo proříznuto souvrství do hloubky 3 až 4 m od povrchu. Dále zde bylo objeveno 8 zdí. Východní profil (Pf 4) tohoto souvrství byl dokumentován (obr. 2). Také v této sondě byl v nv. 184,5 m zjištěn povrch hnědavých nivních hlín majících mocnost větší než 2 m (A). Na tyto hlíny nasedalo souvrství B sestávající z vrstvy s maltou a úlomky hornin, které nesou stopy po pálení vápna (určil J. Dvořák). V jejím